

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: القول فی الربا

مقدمه برای پی بردن به شدت مسئولیت و عظمت و بزرگی گناه ربا عرض کردیم که در اسلام و قران و روایات، هم درجاتی برای اعمال خوب و هم درجاتی برای اعمال بد ذکر شده، حسنات یکسان نیستند بلکه هر قدر مصالح واقعی در آنها بیشتر باشد دارای رتبه و درجه بالاتر و ثواب و فضیلت بیشتری هستند و سیئات نیز یکسان نیستند بلکه هر قدر مفسده در آنها بیشتر باشد دارای عقاب و مسئولیت بیشتری می باشند و این موضوع هم در قران و هم در روایات ذکر شده.

در قران کریم اینطور ذکر شده که: ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلَ ۚ أُولَٰئِكَ أَكْبَرُ مِنْ ذَرَجَةٍ مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتَلُوا ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۙ﴾^۱ و در جای دیگر نیز اینطور ذکر شده: ﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾^۲ که این دو آیه نمونه ای هستند برای اینکه حسنات درجات و مراتبی دارند و برخی دارای فضیلت و ثواب بیشتری هستند.

عرض کردیم برای پی بردن به شدت و بزرگی گناه ربا روایات فراوانی داریم که در سفینه البحار باب "الکبائر"

و مستدرک سفینه البحار در معنای گناهان کبیره و صغیره و در بحار الانوار در باب گناهان کبیره و صغیره ذکر شده اند.

در سفینه البحار اینطور ذکر شده: ﴿الکبائر: ذکر الکبائر فیما بین الصادق علیه السلام من شرایع الدین، قال: و هي الشرك بالله (عزّ و جلّ) و قتل النفس التي حرّم الله تعالی و عقوق الوالدين و الفرار من الزحف و أكل مال الیتیم ظلماً و أكل الربا بعد البینة... الی آخر﴾^۳.

در بحار الانوار اینطور ذکر شده: ﴿علل الشرائع الخصال: عن ابن الولید، عن الصفار، عن أيوب بن نوح وابن هاشم معا، عن ابن أبي عمیر، عن بعض أصحابه، عن أبي عبد الله علیه السلام قال: وجدنا في كتاب علي عليه السلام أن الكبائر خمس: الشرك بالله عز وجل، و عقوق الوالدين، و أكل الربوا بعد البینة، و الفرار من الزحف، و التعرب بعد الهجرة.﴾^۴.

ما می خواهیم ثابت کنیم که در مورد هیچ گناهی شدت به اندازه ربا وجود ندارد لذا باید روایاتی که با این معنا منافات دارد را بیان کنیم که یکی از آنها این خبر است که علامه مجلسی آن را از کافی نقل کرده: ﴿کا: علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن عمرو بن عثمان، عن أحمد بن إسماعيل الكاتب، عن أبيه قال: أقبل أبو جعفر عليه السلام في المسجد الحرام، فنظر إليه قوم من قريش فقالوا: من هذا؟ فقيل لهم: إمام أهل العراق، فقال بعضهم: لو بعثتم إليه بعضكم فسأله، فأتاه شاب منهم فقال له: يا عم ما

^۳ سفینه البحار، شیخ عباس قمی، ج ۷، ص ۴۰۷.

^۴ بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۷۶، صفحه ۴، ط دارالاحیاء التراث، حدیث ۴.

^{۱۱} سوره حدید، ۱۱۰.

^{۱۲} آیه ۱۹، سوره توبه.

ینکح أمه" و درهم ربا أشد عند الله من سبعین زنیة کلها بذات محرم" و "درهم ربا أعظم عند الله من أربعین زنیة وقال أبو عبد الله علیه السلام درهما ربا أعظم من عشرين زنیة بذات محرم" و امثال ذلك که در جامع احادیث الشيعة ذکر شده و همگی دلالت دارند بر شدت و عظمت گناه ربا و بین ربا و گناهان دیگر نیز مقایسه شده و البته مثل همین روایات در کتب دیگر نیز بیان شده اند.

بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین

أكبر الكبائر؟ فقال : شرب الخمر ، فأتاهم فأخبرهم فقالوا له : عد إليه ، فعاد إليه فقال له : ألم أقل لك يا ابن أخ شرب الخمر؟ إن شرب الخمر يدخل صاحبه في الزنا ، والسرقه وقتل النفس التي حرم الله عزوجل ، وفي الشرك بالله عزوجل ، وأفاعيل الخمر تعلقو علی كل ذنب كما تعلقو شجرها علی كل شجرة^۵ .

اینجور اخبار با بحث ما که می خواهیم بگوئیم ربا بزرگترین گناه است منافاتی ندارند زیرا مثلاً همین روایت می خواهد بگوید شرب خمر دروازه ارتکاب دیگر گناهان است نه اینکه بزرگترین گناه است.

کیفیت نقل و بکار بردن رموز در نقل اخبار خیلی مهم است و کتب مختلف در این زمینه باهم فرق دارند، دأب صاحب وسائل این است که یا از کافی یا از تهذیب و استبصار یا از من لا یحضره الفقیه نقل می کند و مثلاً می فرماید و رواه محمد بن الحسین ولی آیت الله بروجردی وقتی نقل می کند در یک خبر همه اینها را نقل می کند و فقط نمی گوید رواه فلان بلکه تمام کتب را با ذکر صفحه و شماره حدیث بیان می کند بنابراین ما باید این رموز نقل اخبار را بدانیم.

خب واما در کلمات پیغمبر و اهل بیت علیهم السلام می بینیم که فرمودند ربا بالاتر است از ۷۰ مرتبه زنا با محارم در بیت الله الحرام است که مقداری از این روایات را می خوانیم.

بنده نوشته ام : " ذکر الربا مع الزنا عن النبی صلی الله علیه و آله " ، در جامع احادیث الشيعة چند خبر از پیغمبر صلوات الله علیه نقل شده که در آنها اینطور ذکر شده که: " الربا سبعون بابا أهونها عند الله كالذي

^۵ بحارالانوار، علامه مجلسی، ج ۴۶، ص ۳۵۸، حدیث ۱۲، ط دارالاحیاء التراث.